

Adviescommissie afgesloten strafzaken

Postbus 20303 2500 EH Den Haag

Bezoekadres:
Lange Voorhout 7
2514 EA Den Haag

Zaak [verzoeker] (ACAS 020)

Beknopt relaas van de feiten

Op 20 januari 2010 wordt de tante van verzoeker, [slachtoffer], in haar woning in Bennekom met messteken om het leven gebracht. Zij was een wat angstige dame van 72 die volgens getuigen niet voor een vreemde de deur zou openen. Er waren geen sporen van braak en het slachtoffer is ter plaatse aan haar verwondingen overleden.

Verzoeker [verzoeker] (hierna ook [verzoeker] te noemen, ter onderscheiding van zijn hierna te noemen broer [betrokkene 1]) leefde in onmin met zijn familie. Na een aantal relatief contactarme jaren, was zijn benarde financiële situatie aanleiding om de contacten weer aan te halen. Dit leidde tot grote spanningen in de familie, mede doordat [verzoeker] een reeks van intimiderende delicten pleegde, die erop gericht waren zijn moeder onder druk te zetten en haar ertoe te brengen geld ter beschikking te stellen. Het ging onder meer om het inslaan van ruiten van haar woning en auto, het uiten van ernstige bedreigingen aan haar adres en dat van haar advocaat, en belaging van zijn moeder via sms en telefoon in de periode kort voor 20 januari 2010. Ook bij zijn tante had [verzoeker] aangeklopt om geld, en om bemiddeling bij zijn moeder.

Verzoeker is op 21 januari 2010 aangehouden. Tijdens zijn voorlopige hechtenis maakte hij zich op 17 juni 2010 schuldig aan bedreiging van medewerkers van de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O). Dit feit pleegde hij naar zijn zeggen omdat hij niet naar het Pieter Baan Centrum wilde.

Verzoeker ontkent betrokkenheid bij de dood van zijn tante. Hij is minstens 19 keer verhoord door de politie. Hij heeft zijn verklaringen vaak aangepast, veelal nadat hij geconfronteerd was met bewijsmateriaal dat strijdig was met een eerdere verklaring. Op belangrijke punten in zijn verklaringen heeft verzoeker gezwegen over zaken die hem - als hij onderzoek daarnaar zou hebben mogelijk gemaakt - zouden hebben kunnen ontlasten. Zo was hij ten tijde/rondom het tijdstip van de moord bewijsbaar in de buurt van het huis van zijn tante, maar hij wilde niet de naam noemen van de man in Ede die hij op de dag van het feit bezocht zou hebben.

Rechtsgang

Verzoeker is op 25 januari 2011 door de Rechtbank Arnhem voor de hierboven genoemde feiten (de moord op zijn tante, de bedreiging van zijn moeder en haar advocaat, de vernielingen, de stalking van zijn moeder, en de bedreiging van de medewerkers van DV&O) veroordeeld tot een gevangenisstraf van 15 jaren en TBS met dwangverpleging (ECLI:NL:RBARN:2011:BP1888).

In hoger beroep is dit vonnis op 18 april 2012 door het hof Arnhem vernietigd en is verzoeker veroordeeld tot een gevangenisstraf van 21 jaar (ECLI:NL:GHARN:2011:BU7465 (tussenarrest) en ECLI:NL:GHARN:2012:BW3209 (eindarrest)). Verzoeker is in cassatie gegaan, maar heeft dat beroep ingetrokken. Een herzieningsaanvraag met dezelfde inhoud als het thans voorliggende verzoek is op 10 oktober 2013 door de Hoge Raad afgewezen (ECLI:NL:HR:2013:958). De enkele omstandigheid dat in een overgelegd rapport een aanvullend onderzoek wordt geadviseerd, levert niet een gegeven op als bedoeld in art. 457, eerste lid, aanhef en onder c Sv, aldus de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2013:958).

Het verzoek van de veroordeelde en zijn raadsman

Het verzoek d.d. 13 augustus 2014 is ingediend door mr. M. Landsman van De Roos & Pen Advocaten te Amsterdam en betreft een verzoek tot nader onderzoek ex artikel 461 van het Wetboek van Strafvordering. De raadsman brengt hetzelfde rapport in als bij de eerdere herzieningsaanvraag, te weten een rapport van het Nationaal Forensisch Onderzoeksbureau (NFO) van 29 mei 2013 – dus van na de veroordeling in hoger beroep. Nu verbindt hij daaraan een vraag om onderzoek. Het verzoek richt zich uitsluitend op de veroordeling terzake van moord. Inhoudelijk gaat het om het volgende.

Uit het door het Hof gewezen arrest blijkt dat een biologisch contactspoor [AABJ4503NL]#03 van het materiaal van de trui van het slachtoffer rondom een van de steekwonden een wezenlijke rol heeft gespeeld bij de bewijsoverwegingen in de strafzaak tegen verzoeker. Dat contactspoor betreft een mengprofiel van ten minste drie personen. Uit de NFI-rapportage d.d. 6 september 2010 blijkt dat het in het spoor aangetroffen celmateriaal afkomstig kan zijn van [verzoeker] (verzoeker), [betrokkene 1] (de broer van verzoeker) en [betrokkene 2] (de echtgenoot van het slachtoffer). Tot statistische of kwalitatieve uitspraken over de zeldzaamheidswaarde van de DNA-match heeft het NFI niet kunnen komen vanwege de complexiteit van het DNA-mengprofiel en omdat er een familiale relatie bestaat tussen de drie betrokkenen.

De DNA-deskundige van het NFI, Van Gorp, is verhoord door de rechter-commissaris en ter terechtzitting van het Hof. In punt 19 van het verzoekschrift wordt gesteld dat zij heeft verklaard dat de hypothese dat het spoor afkomstig is van het slachtoffer, verzoeker en een onbekende derde vele malen waarschijnlijker is dan de hypothese dat het spoor afkomstig is van het slachtoffer, [betrokkene 1] en een onbekende derde, of de hypothese dat het spoor afkomstig is van het slachtoffer en twee onbekende derden, en dat dat ook gesteld kan worden zonder statistische onderbouwing. Na de veroordeling in hoger beroep heeft het NFO op verzoek van de verdediging onderzoek gedaan naar de voor het bewijs gebruikte bemonstering [AABJ4503NL]#03. Het NFO heeft op 29 mei 2013 gerapporteerd dat bij bestudering van de ontvangen DNA-profielen blijkt dat [verzoeker] en [betrokkene 1] van de maximaal 20 DNA-kenmerken, over 14 overeenkomstige DNA-kenmerken beschikken; het grootste gedeelte van het autosomale DNA-profiel is dus identiek. [verzoeker] en [betrokkene 2] hebben van de maximaal 20 kenmerken, 12 overeenkomsten; meer dan de helft van hun autosomale DNA-profiel is dus hetzelfde. Tevens komt de helft van de autosomale profielen van [betrokkene 2] en [betrokkene 1] overeen.

In punten 22 en 23 van het verzoekschrift brengt verzoeker het volgende naar voren.

“In de NFI-rapportage wordt gesproken over een match omdat alle DNA-kenmerken van het profiel van [verzoeker] matchen met de DNA-kenmerken in het autosomaal mengprofiel. Echter, niet alle DNA-kenmerken van [verzoeker] matchen, wanneer de kenmerken van het slachtoffer uit het profiel worden gehaald, wat noodzakelijk is bij een dergelijke analyse, blijft er geen volledig profiel over. Volgens het NFO kan enkel gesteld worden dat er sprake is van een onvolledige match met de DNA-nevenkenmerken.” Verzoeker meent dat op basis van de huidige resultaten een uitspraak omtrent de aan- of afwezigheid van het celmateriaal van hemzelf, van zijn broer en van [betrokkene 2] discutabel is. Het NFO stelt dat de door de NFI-deskundige gedane uitspraak met een sterke mate van terughoudendheid in beschouwing moet worden genomen en concludeert dat de gedane uitspraak vanuit wetenschappelijk oogpunt, binnen de feiten en omstandigheden, niet getrokken had kunnen worden.

Het NFO-rapport adviseert spoor [AABJ4503NL]#03 te onderwerpen aan aanvullend DNA-onderzoek, waarbij een DNA-methodiek wordt gehanteerd die meer DNA-kenmerken typeert.

Verzoeker is van mening dat uit het NFO-rapport redelijkerwijs niet anders kan worden afgeleid, dan dat de door het NFI getrokken conclusie “dat het spoor afkomstig is van het slachtoffer, verzoeker en een onbekende derde vele malen waarschijnlijker is dan dat het spoor afkomstig is van het

slachtoffer, [betrokkene 1] en een onbekende derde”, op basis van het beschikbare spoor en in afwezigheid van aanvullend onderzoek betwistbaar is.

Verzoeker vraagt het genoemde contactspoor door een onafhankelijke deskundige aan een aanvullend DNA-onderzoek te laten onderwerpen, waarbij een DNA-methodiek wordt gehanteerd die meer DNA-kenmerken typeert. Op basis hiervan dient een vergelijkend onderzoek plaats te vinden met het referentiemateriaal van het slachtoffer, verzoeker, zijn broer, [betrokkene 2] en diens zoon.

Het verzoek van de procureur-generaal

Op de voet van artikel 462 Sv heeft de procureur-generaal bij brief van 5 september 2014 aan de Commissie advies gevraagd over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Daarbij ware aandacht te besteden aan de vraag naar het nut en de noodzaak van het onderzoek dat in het verzoekschrift is voorgesteld, als ook aan de vraag of er naar het oordeel van de Commissie andere aanknopingspunten zijn voor nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Het wettelijk kader voor de behandeling van het verzoek

Op grond van artikel 462, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering is de Adviescommissie afgesloten strafzaken (ACAS) belast met de advisering over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Dat wil zeggen een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457, eerste lid, onder c. Volgens laatstgenoemde bepaling kan de Hoge Raad een veroordeling herzien indien er sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De Commissie brengt haar advies uit aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad (art. 462, lid 1, Sv) of aan de Hoge Raad zelf (art. 469, lid 1, Sv).

In de Nota van Toelichting bij het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken wordt opgemerkt dat onder de vraag naar de wenselijkheid van een nader onderzoek, kan worden begrepen de vraag naar de vraagstelling en inrichting van dat onderzoek (§ 2.1). Ook kan de Commissie adviseren om in het kader van een nader onderzoek de door haar wenselijk geoordeelde onderzoekshandelingen te doen uitvoeren (Nota van Toelichting bij artikel 8 van het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken).

De activiteiten van de Commissie

De Commissie heeft het complete dossier op 23 oktober 2014 ontvangen. Vanuit de Commissie zijn de leden Posthumus en Visser met de voorbereiding van het advies belast. Daartoe hebben zij het verzoekschrift en het dossier bestudeerd. Vervolgens hebben zij het verzoek op 8 december 2014 met elkaar besproken en een concept advies opgesteld. Dit concept advies is op 19 december 2014 tijdens een vergadering van de Commissie besproken.

Op die vergadering is besloten een aantal vragen voor te leggen aan het NFI. Deze vragen zijn op 12 januari 2015 ingediend bij de Landelijk Officier Forensische Research, Mr E.E. van der Bijl. Zij heeft het NFI vervolgens op 15 januari 2015 de opdracht gegeven om met betrekking tot de door de Commissie gestelde vragen, die door haar gespecificeerd zijn, een nader rapport uit te brengen. Dit rapport is afgesloten op 21 april 2015 en op 23 april 2015 aan de Commissie ter hand gesteld. Na bestudering van de nadere rapportage hebben de leden Posthumus en Visser het concept advies

aangepast. Het aangepaste advies is op 22 mei 2015 in de Commissie besproken en vervolgens vastgesteld.

De opdracht van OvJ Van der Bijl aan het NFI en de opgemaakte nadere rapportage (met bijlage) zijn als bijlagen bij dit advies gevoegd.

De bevindingen van de Commissie

Het Hof Arnhem heeft de veroordeling van verzoeker voor moord gebaseerd op 10 bewijsoverwegingen, in onderling verband en samenhang bezien. Daarbij speelt het biologisch spoor [AABJ4503NL]#3 een belangrijke rol. Dat spoor is afkomstig van de bemonstering van het voorpand van de trui die het slachtoffer aan had ten tijde van het feit, rondom een van de steekwonden. Het Hof heeft ten aanzien van dat spoor vastgesteld:

- dat het een daderspoor kan zijn gezien de plek waar bemonsterd is,
- dat verzoeker de donor van dit spoor kan zijn,
- dat er geen ander contactmoment aannemelijk is geworden waarbij verzoeker dat spoor zou kunnen hebben achtergelaten, voorafgaand aan het misdrijf, en
- dat het vele malen waarschijnlijker is dat verzoeker (één van) de donor(en) is van dit spoor dan dat dit afkomstig zou zijn van zijn broer en een willekeurige onbekend gebleven derde, dan wel van twee onbekend gebleven personen.

Weliswaar speelt het DNA-spoor in de bewijsconstructie een voorname rol, maar het is niet het enige waarop het Hof de veroordeling van verzoeker heeft gebaseerd. Het Hof heeft aan de hand van bevindingen van de patholoog-anatoom en van getuigenverklaringen vastgesteld dat het slachtoffer rond 15.45 uur is overleden, met een marge van 15.30 tot 16.30 uur.

Verder heeft het Hof vastgesteld dat verzoeker op het vermoedelijke tijdstip van het overlijden van het slachtoffer in ieder geval in de directe nabijheid van haar woning was, en voorts dat er in de periode voorafgaand aan dat overlijden intensief contact was geweest tussen verzoeker en het slachtoffer over acute geldnood van verzoeker.

Het Hof heeft in zijn arrest aandacht besteed aan twee alternatieve scenario's die naar voren waren gebracht door verzoeker en zijn raadsman. Het eerste alternatieve scenario was dat de broer van verzoeker het misdrijf had gepleegd. Het Hof overweegt dat dat scenario door de politie was 'uitgerechercheerd' en redelijkerwijs was uitgesloten. Het onderzoek naar dat scenario had geen begin van aannemelijkheid opgeleverd, aldus het Hof. Het tweede alternatieve scenario was dat de echtgenoot van het slachtoffer het misdrijf had begaan. Het Hof was van oordeel dat dat scenario zich niet verdroeg met enkele verklaringen in het dossier. Dat die verklaringen onbetrouwbaar waren, was gesteld noch gebleken. Ook ten aanzien van het tweede alternatieve scenario was het Hof van oordeel dat er geen begin van aannemelijkheid was.

Het Hof gaat in het arrest ook in op de proceshouding van verzoeker. Het Hof overweegt dat hij op belangrijke punten heeft gezwegen over zaken die hem, indien hij daarnaar onderzoek zou mogelijk maken, zouden kunnen ontlasten. De proceshouding van verzoeker kenmerkt zich, aldus het Hof, "door een aaneenschakeling van bijstellingen van eerder afgelegde verklaringen. Die bijstellingen vonden niet zelden plaats nadat [verzoeker] geconfronteerd werd met bewijsmateriaal dat strijdig was met de eerdere verklaring. Daarbij is het het Hof opgevallen dat die bijstellingen plaatsvonden langs een vast patroon, waarbij

- 1) alle niet weerlegbare verklaringen overeind bleven;
- 2) alle weerlegbare verklaringen aangepast werden;
- 3) [verzoeker] zweeg op cruciale punten die [verzoekers] verklaringen controleerbaar zouden maken."

De Commissie stelt vast dat het in deze zaak gaat om een andere zienswijze van een andere deskundige – verbonden aan het NFO - op basis van dezelfde gegevens waarop het NFI eerder zijn rapportage heeft gebaseerd.

Vaststaat dat het in het onderhavige geval gaat om een complex en zeer specifiek sporenonderzoek, waarbij het onderzoeksresultaat door het NFI in zijn rapport d.d. 6 september 2010 wordt gekoppeld aan de stand van de wetenschap (en de beperkingen daarvan) van dat moment. Zowel in het NFI-rapport uit 2010 als in de verklaring van NFI-deskundige Van Gorp ter terechtzitting van het Hof wordt melding gemaakt van de kans dat in de nabije toekomst de stand van de wetenschap verder zou zijn voortgeschreden en dat dan wellicht meer gezegd zou kunnen worden over het biologische spoor [AABJ4503]#3. Ook in het NFO-rapport¹ wordt aanvullend DNA-onderzoek voorgesteld.

De Commissie meende tijdens de vergadering van 19 december 2014 dat niet was uitgesloten dat het NFI thans, bijna 3 jaar na de zitting bij het Hof waar Van Gorp een verklaring heeft afgelegd, tot stilliger uitspraken zou kunnen komen op basis van hetzelfde onderzoeksmateriaal. Hoewel de Commissie heeft vastgesteld dat de veroordeling van verzoeker op meer pijlers steunt dan alleen de bevindingen ten aanzien van spoor [AABJ4503]#3, moet tegelijkertijd worden aangenomen dat die bevindingen, gelet op de uitputtende aandacht die hieraan bij de behandeling ter terechtzitting door het Hof is besteed, van wezenlijke betekenis werden geacht.

Daarom meende de Commissie dat het wenselijk was een nieuwe beoordeling te laten geven van het onderhavige biologische spoor [AABJ4503]#3, naar de stand van de wetenschap van nu. De Commissie heeft vervolgens het volgende besloten:

1. Het voorleggen van het NFO-rapport d.d. 29 mei 2013 aan het NFI, met het verzoek te reageren op het gestelde, waaronder de stelling dat een uitspraak van de NFI-deskundige vanuit wetenschappelijk oogpunt betwistbaar is (punt 23 van het verzoekschrift) en dat aanvullend DNA-onderzoek wenselijk is, waarbij een methodiek wordt gehanteerd die meer DNA-kenmerken typeert.
2. Het NFI daarbij te vragen om duidelijk te maken wat de huidige stand van de wetenschap is met betrekking tot eventuele nieuwe modellen van onderzoek in relatie tot het doen van waarschijnlijkheidsuitspraken over het specifieke mengprofiel waarvan hier sprake is.
3. Wanneer er sprake zou zijn van nieuwe modellen, zou het NFI kunnen aangeven tot welke nadere constatering het dan nu komt met betrekking tot het voorliggende spoor.

Naar aanleiding van het verzoek van de Commissie d.d. 12 januari 2015 en de opdracht van Officier van Justitie Van der Bijl d.d. 15 januari 2015 met door haar gespecificeerde vragen, heeft het NFI een rapport (met 1 bijlage) opgesteld d.d. 21 april 2015. Als rapporteur is opgetreden de eerdergenoemde Van Gorp. De punten uit dat rapport die voor het advies van de Commissie in het bijzonder van belang zijn, staan hieronder vermeld onder a t/m f.

(a)

Het is inmiddels, conform de in 2012 door Van Gorp uitgesproken verwachting, door de voortgeschreden stand van de forensische DNA-statistiek mogelijk om de bewijskracht te bepalen van de resultaten van vergelijkend DNA-onderzoek met complexe DNA-(meng)profielen ten aanzien van twee of meer hypothesen (NFI-rapport onder A.2).

(b)

Op basis van het aanwezige referentiemateriaal is Y-chromosomaal DNA-onderzoek verricht aan het lichaamsmateriaal van [betrokkene 1] en [betrokkene 2].² De conclusie daarvan was dat zij ook na dat Y-chromosomale DNA-onderzoek niet konden worden uitgesloten als donoren van het biologische spoor [AABJ4503NL]#3 op de trui die het slachtoffer aan had (NFI-rapport onder A.3).

(c)

¹ Blz. 4 van het NFO-rapport.

² Van deze twee personen was in 2010 wel het autosomale DNA-profiel vastgesteld, maar niet het Y-chromosomale DNA-profiel.

Voor het vaststellen van de bewijskracht van de gevonden match tussen het DNA-mengprofiel van het celmateriaal in de bemonstering [AABJ4503NL]#03 van de trui en het DNA-profiel van verzoeker zijn vier hypothesenparen opgesteld. Daarna is de berekening van de bewijskracht uitgevoerd met behulp van specialistische software. Deze paragraaf eindigt met de volgende alinea's (de accentuering is van het NFI):

"Voor alle beschouwde hypothesenparen geldt dat de resultaten van het DNA-onderzoek **zeer veel waarschijnlijker tot extreem veel waarschijnlijker** zijn wanneer hypothese I of III juist is dan wanneer hypothese IIa/b of IVa/b juist is.³

Samengevat betekent dit dat de resultaten van het DNA-onderzoek **zeer veel waarschijnlijker tot extreem veel waarschijnlijker** zijn wanneer de bemonstering AABJ4503NL#3 van de trui celmateriaal bevat dat afkomstig is van de [verzoeker], dan wanneer deze bemonstering geen celmateriaal bevat van de [verzoeker] maar in plaats daarvan celmateriaal bevat van een willekeurige persoon of de betrokkenen [betrokkene 1]." (NFI-rapport onder A.4 en A.5)

Bij de verbale term "zeer veel waarschijnlijker" past als orde grootte van de bewijskracht: 10.000 - 1.000.000 keer waarschijnlijker. Bij de verbale term "extreem veel waarschijnlijker" past als orde grootte van de bewijskracht: groter dan 1.000.000.

(d)

Een methode van vergelijkend onderzoek waarbij de DNA-kenmerken van een als bekend veronderstelde donor uit het DNA-profiel van een spoor worden weggehaald, zoals voorgesteld in het NFO-rapport dat verzoeker heeft ingebracht, is aan Van Gorp/het NFI niet bekend (NFI-rapport onder punt B.3).

(e)

Het NFO stelt voor om spoor [AABJ4503NL]#03 te onderwerpen aan aanvullend DNA-onderzoek, waarbij een DNA-methodiek wordt gehanteerd die meer DNA-kenmerken typeert. In het NFI-rapport van 21 april 2015 wordt daarop gereageerd in B.4. Het NFI wijst er op dat in 2010 het referentiemateriaal van verzoeker, van zijn broer en van [betrokkene 2] al aanvullend onderzocht is met twee DNA-analysesystemen (NGM en SEfiler) om van meer loci dan gebruikelijk de DNA-kenmerken te typeren. Naar aanleiding van dat onderzoek is in 2010 geconcludeerd dat een aanvullend DNA-onderzoek aan het celmateriaal in de bemonstering [AABJ4503NL]#3 van de trui met de twee andere DNA-analysesystemen het naar verwachting niet mogelijk zal maken om een eenduidiger uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van celmateriaal van met name de broer van verzoeker in deze bemonstering.

In het NFI-rapport van 21 april 2015 schrijft Van Gorp: "Mogelijk komen in de toekomst nieuwe DNA-analysesystemen beschikbaar voor gebruik in het forensisch zaakonderzoek die het wel mogelijk maken om beter onderscheid tussen aan elkaar verwante personen (zoals bijvoorbeeld broers) te maken. Mijns inziens geeft op dit moment de hiervoor beschreven evaluatie van de bewijskracht van de resultaten van het vergelijkend DNA-onderzoek met het DNA-mengprofiel van het celmateriaal in de bemonstering AABJ4503#3 van de trui het meeste inzicht in wie celmateriaal aan deze bemonstering kan (kunnen) hebben bijgedragen."

(f)

Verder wordt in het NFI-rapport van 21 april 2015 inhoudelijk gereageerd op de stelling in het NFO-rapport dat een bepaalde uitspraak van de NFI-deskundige Van Gorp vanuit wetenschappelijk oogpunt betwistbaar is. In het arrest van het Hof staat (onder "3. Biologisch contactspoor") dat ter

³ Hypothesen I en III zijn de hypothesen waarin verondersteld wordt dat verzoeker een van de donoren is van het celmateriaal in bemonstering [AABJ4503NL]#03. Hypothesen IIa/b en IVa/b zijn de hypothesen waarin verondersteld wordt dat verzoeker *niet* een van de donoren is van het celmateriaal in bemonstering [AABJ4503NL]#03.

terechtzingting in hoger beroep deskundige Van Gorp nogmaals is verhoord en dat toen drie hypothesen naast elkaar gelegd aangaande het aangetroffen autosomale DNA-mengprofiel:

- A. Het spoor is afkomstig van het slachtoffer, verzoeker en een onbekende derde.
- B. Het spoor is afkomstig van het slachtoffer, de broer van verzoeker en een onbekende derde.
- C. Het spoor is afkomstig van het slachtoffer en twee onbekende derden.

In het arrest staat dat de “deskundige heeft aangegeven dat de eerste hypothese vele malen waarschijnlijker is dan de andere twee, ook zonder statistische onderbouwing”. Daarbij verwijst het Hof in een noot naar pp. 8 en 17 van het proces-verbaal ter terechtzingting van 21 maart 2010.

De passage op p. 8 van het proces-verbaal waar het Hof naar verwijst luidt als volgt: *“De jongste raadsheer vraagt of er dan een diagnostische waarde is berekend.* Het is geen diagnostische waarde. Het is een berekening die uitgaat van hypothesen. Onder die hypothese neem je aan dat een bepaalde persoon één van de donoren is van het spoor. Onder die hypothese is het waar. En dan ga je kijken, als die persoon een donor is, hoe groot de kans is dat je dan dit mengprofiel krijgt en dat zet je af tegen een andere hypothese waar die persoon dan geen donor is, maar waarbij een willekeurige persoon de donor is. En daar kan je dan een berekening op doen. Dat heet “likelihood-ratio”. ... Het gaat dan om de hypothese 1: slachtoffer-verdachte-één onbekende, tegenover hypothese 2: slachtoffer-twee onbekenden en nog een andere derde hypothese: slachtoffer-broer verdachte-één onbekende. Bij alles komt eruit dat wanneer je hypothese 1 afzet tegen hypothese 2 of 3 dat de verkregen resultaten een miljard maal waarschijnlijker zijn als de verdachte, het slachtoffer en een willekeurige persoon celmateriaal hebben bijgedragen tegenover dat het slachtoffer, de broer [van] verdachte en een willekeurige persoon of het slachtoffer en twee willekeurige personen. Daarbij moet ik wel zeggen dat dit niet gevalideerd is en dat ik daarom ook de resultaten niet aan de stukken heb toegevoegd. Ik denk dat je daar voorzichtig mee moet zijn.”

De passage op p. 17 van het proces-verbaal ter terechtzingting waar het Hof op doelt maakt deel uit van een iets langere passage. De passage begint op p. 16 en luidt als volgt: *“De oudste raadsheer vraagt mij of het onderzoek in het buitenland nog een contra-indicatie kan opleveren dat verdachte betrokken zou kunnen zijn bij het delict.* Ik schat in dat dat niet het geval zal zijn. Ik schat in dat er altijd uit voortkomt dat de verkregen resultaten van het DNA-onderzoek vele malen waarschijnlijker laten zijn dat de verdachte celmateriaal heeft bijgedragen tegenover dat alleen willekeurige personen of de broer celmateriaal hebben bijgedragen. Maar wat dat getal dan is, dat zal per methode verschillen. Maar dat komt overeen met mijn conclusie en interpretatie van het DNA-onderzoek. Dit op basis van de gevonden kenmerken. Er zijn hier ook een aantal kenmerken die verdachte heeft, die duidelijk zichtbaar zijn in het mengprofiel die een zekere zeldzaamheidswaarde hebben. Ik kan zeggen dat het vele malen waarschijnlijker is dat verdachte heeft bijgedragen aan het spoor, maar ik kan geen getallen noemen.”

De Commissie merkt op dat deze passages, in het bijzonder die op p. 8, deel uitmaken van een zeer uitgebreide ondervraging van Van Gorp.

Van Gorp schrijft in het rapport van 21 april 2015 dat haar door het Hof in het arrest iets in de mond is gelegd wat niet geheel juist is. Zij schrijft dat de inhoudelijk correcte formulering is: *“De deskundige heeft aangegeven dat de verkregen resultaten van het DNA-onderzoek onder de eerste hypothese vele malen waarschijnlijker zijn dan onder de andere twee.”* (NFI-rapport onder B.1)

De Commissie meent dat de deskundige zich blijkens het proces-verbaal dat is opgemaakt van haar verhoor ter zitting inderdaad genuanceerder heeft uitgelaten dan is weergegeven in het arrest.

In het NFI-rapport wordt (onder B.5) daarover verder gezegd:

“Samengevat, de door mij (opm. Commissie: Van Gorp) gedane uitspraak bij de terechtzingting van het hof te Arnhem op 21 maart 2012 was wetenschappelijk gefundeerd conform de stand van zaken van

het forensisch DNA-onderzoek op dat moment. De in deze rapportage besproken evaluaties van de bewijskracht uitgevoerd met de middelen die er op dit moment beschikbaar zijn bevestigen de destijds gedane uitspraak.”

Conclusie van de Commissie

Op basis van een aantal in onderling verband en samenhang beziene bewijsmiddelen, waaronder de resultaten van het onderzoek aan bemonstering [AABJ4503]#3, achtte het Hof wettig en overtuigend bewezen dat verzoeker het slachtoffer had gedood. Het biologische spoor, hoewel van wezenlijke betekenis, staat in de bewijsconstructie van het Hof niet op zich.

Op basis van de rapportage van het NFI van 21 april 2015 kan worden vastgesteld dat naar de huidige stand van de wetenschap de resultaten van het DNA-onderzoek zeer veel waarschijnlijker tot extreem veel waarschijnlijker zijn wanneer de bemonstering van [AABJ4503]#3 van de trui celmateriaal bevat dat afkomstig is van verzoeker, dan wanneer deze bemonstering geen celmateriaal bevat van verzoeker maar in plaats daarvan celmateriaal bevat van een willekeurige derde of van de broer van verzoeker. De ordegrootte van de bewijskracht is tussen de 10.000 – 1 miljoen keer waarschijnlijker respectievelijk meer dan 1 miljoen keer waarschijnlijker.

Voor zover twijfel zou kunnen bestaan over de rol van de broer van verzoeker verwijst de Commissie naar de overweging van het Hof (onder overweging punt 9) dat het scenario dat verzoekers broer het ten laste gelegde feit heeft begaan al door de politie is onderzocht en redelijkerwijs is uitgesloten en dat er geen begin van aannemelijkheid is voor de juistheid van dat alternatieve scenario. Ook het alternatieve scenario dat de echtgenoot van het slachtoffer het feit had begaan is door het Hof terzijde geschoven. In het onderhavige verzoekschrift worden de conclusies van het Hof dienaangaande overigens niet betwist.

Het opnieuw uitvoeren van een vergelijkend DNA-onderzoek van het biologisch spoor op basis van een methode waarbij de DNA-kenmerken van een als bekend veronderstelde donor uit het DNA-profiel van een spoor worden weggehaald, acht de Commissie, indien al mogelijk en uitvoerbaar, niet noodzakelijk.

De Commissie acht het evenmin wenselijk of noodzakelijk om het betreffende biologische spoor door een onafhankelijk deskundige opnieuw te laten onderzoeken of te beoordelen.

Rotterdam, 19 juni 2015

H. de Doelder,
Voorzitter Adviescommissie afgesloten strafzaken